

Guillem Frontera

Sicília sense morts

Sicília sense morts
© 2015 by Guillem Frontera

1ª edició: febrer del 2015
© d'aquesta edició: Club Editor 1959, S.L.U.
Carrer Coves d'en Cimany, 2 – 08032 Barcelona
www.clubeditor.cat

ISBN: 978-84-7329-189-7
Dipòsit legal: B 1776-2015

Disseny: Àngel Uzkiانو
Imprès a Romanyà Valls

Tots els drets reservats.
Prohibida tota forma de còpia.

CLUB EDITOR
BARCELONA

En dic fàstics tot sovint, i que em matin si no ho
faig per amor.

Catul, XCII (versió de Josep I. Ciruelo i Jaume Juan)

El lector no hauria de cometre l'error de cercar paral·lelismes entre les situacions o els personatges de la vida real i els d'aquest relat, ja que, en lloc d'interpretar-ne millor les claus, acabaria fet un embull —només la simple coincidència els pot relacionar.

I

Va veure que la secretària havia plorat, així ho indicaven una lleu inquietud en el seu rostre, sempre tan embetumat amb cosmètics, i aquell quasi imperceptible encongiment de tot el cos. Hauria dit que estava a punt de tornar a esclatar en sanglots, però també que sabia contenir-se.

—¿Què passa, Rosa?

—President, faci el favor d'agafar el mòbil. No sé què li deu succeir, però està rabiosa —i va entendre a l'instant que no hauria d'haver emprat aquest adjectiu per qualificar l'estat de la dona del president.

Ell també ho va entendre així i va contraure el rostre en una ganyota de censura.

—Perdoni, president.

—Em deixi tot sol.

El mòbil continuava repicant. L'havia aturat quatre o cinc vegades. La seva dona encara no entenia que el president de la Comunitat no podia estar tot el sant dia pendent d'ella. Alenà profundament i es disposà a ser alhora ni massa expeditiu ni massa pacient. Es va donar ordre mentalment: “Dos minuts”.

—Digues.

El que va sonar a l'auricular no semblava un crit humà, podia procedir d'un espai de malson habitat per un pànic ferotge. ¿Era un crit, realment? Era un so esqueixat, abismal, precipitat en la desesperació, que implorava i exigia auxili per alguna cosa ja irremeiable.

—Elvira, si no parles com les persones, ni sé què vols ni què puc fer per tu —va voler deixar clar de bon principi—. Calma't, si ens hem d'entendre.

Ella no estava en condicions de comprendre que calia posar en ordre aquells mots que llançava en l'aire, com si li cremessin la gargamella. “iBrutor!”, “morta, m'entens, imorta!”, “icucs!, sí, icucs!”, “ipudor!”, “icosa del dimoni!”, “¿què ens volen fer?”, “¿iquè has fet?”

Finalment, va ser ell qui va embastar en aquell pànic i aquells grunyits salvatges un esbós de discurs intel·ligible: la seva dona el reclamava a ca seva, enmig d'un atac d'histeria per alguna cosa relacionat amb una rata morta. Coneixia prou la dona per saber que ara mateix no hi havia solucions de compromís. Si no anava a casa a fer sentir el que anomenava la seva autoritat protectora, podria passar qualsevol cosa. Una rata morta... Pertot hi ha rates, hom hi posa raticida per matar-les. I així és com esdevenen rates mortes: tan senzill...

Va introduir una modificació a la seva agenda, la va comunicar a la secretària i es va ficar al vehicle oficial, cridat amb urgència al portal del Casal de Govern.

Feia un dia endolat, de llum agra, amb agulles de plu-

gim llançades per un vent confús i giradís. I fred. Olor de fred i de pluja. Justament era el dia en què visitaven Mallorca uns empresaris sud-coreans —¿o xinesos?— als quals algú havia jurat que l'illa tenia un clima ideal, com proclamaven els antics eslògans turístics, amb una temperatura que de cap a cap d'any variava de dos o tres graus, quatre com a molt. Ell els havia de rebre a la tarda. ¿Seria millor excusar la meteorologia o obviar-la?

A bord del cotxe oficial, amb vidres fumats de la major seguretat, de camí cap a casa, on l'esperava una dona amb un atac d'histeria que ell havia tallat dràsticament tantes vegades, José Antonio Bergas, president del Govern illenc, tingué un moment per complaure's en la perspectiva del seu èxit. Quaranta-un anys —trenta-nou quan va guanyar les eleccions, fa tretze mesos—, president regional del Partit, contactes ministerials a Madrid, envejat per dues generacions de militants als quals havia passat davant —dues generacions cremades per la corrupció política—, l'home amb qui desitjaven parlar, dinar o sopar els empresaris illencs i espanyols més influents (i alguns d'alemanys i d'anglesos, i coreans... ¿o eren xinesos?) com els que avui hauria d'agombolar amb promeses de facilitats il·limitades per instal·lar-se a l'illa. ¿Això d'avui?, creguin-me, senyors, no havia passat mai ni tornarà a passar, no és propi de la nostra climatologia, amb aplomada seguretat, com si l'ordre general de l'univers li hagués estat transferit pel Govern central.

Observat des del cotxe oficial, el món semblava més ordenat que no des del seu despatx. També li semblava més

seu. S'havia tret del cap el destí i l'objectiu d'aquest trajecte. No tenia cap dificultat a situar la dona i els problemes domèstics fora del seu camp visual. Com quasi tot. Ara, però, quan el cotxe llenegava suaument per l'autovia en direcció llevant i deixava allà dalt, a l'esquerra, enfilat damunt de les muralles, el conjunt de la Seu de Mallorca i el palau de l'Almudaina, no podia sostreure's al neguit intermitent que l'assetjava des de l'adolescència: viure en un casal devora la Seu, en el barri de la noblesa illenca —aquell silenci solemne, l'encens de la processó del Corpus... Aquest era el seu somni inconfessat. Ara no tenia tot el temps que hauria desitjat per acostar-se a membres d'aquelles famílies i introduir-se en la seva societat. Però tot arribaria, n'estava segur. També el gran casal amb pati on hi plou.

Vivia en una urbanització fracassada. Segons les previsions inicials, havia d'acollir famílies d'un estatus social elevat. Quan ell hi va comprar el solar, el promotor li va recitar la llista de personalitats que serien els seus veïnats, empresaris i professionals d'èxit, la majoria madrilenys famosos que volien tenir a Mallorca un ca seva digne de la seva anomenada. Aquesta perspectiva li resultà tan atractiva com finalment decebedora, perquè després de passar pel despatx del notari, darrerries dels noranta, el promotor va fer fallida deixant les inversions dels compradors en un estat de lamentable indefinició: els solars reservats —¿o no?— pels madrilenys formaren aviat un territori devorat per l'herbatge i habitat per paparres i ratolins. Acabaren venent-se a famí-

lies de classe mitjana i a preu inferior al que n'havien pagat els primers propietaris. Aquests es mantingueren i encara es mantenen lligats per un pacte mai no explicitat, pel qual no tenen relació de veïnatge amb les famílies vingudes després de l'esclat dels preus dels solars. I procuren, sobretot, que entre els fills no hi hagi mescladissa, de manera molt especial amb aquells que s'expressen habitualment en català —amb una naturalitat esgarrifosa. La urbanització no té vigilància privada, ja que la majoria de propietaris no se la podria permetre. Però des que ell és president de la Comunitat Autònoma, no passen dues hores sense que es vegi algun cotxe policial fent la ronda per aquest conjunt urbanístic abandonat de Déu enmig d'una soledat desemparada.

Sap que, primer de tot, l'ha d'immobilitzar. Ho fa amb una clau senzilla —va estudiar arts marcial, és cinturó marró. Si, així i tot, ella continua grunyint i espolsant, res com dues galtades —li ho va aconsellar un antic condeixeble, ara psiquiatra. Aleshores plora uns minuts a la desesperada, però aviat es calma i li posa una cara amable, que ell interpreta com a gest d'agraïment pel remei.

Però avui no ha bastat. El president ha enviat la criada al seu quarto i ha quedat sol amb l'Elvira a la cuina, l'estança més gran de la casa. Li ha donat fins a tres oportunitats per asserenar-se, i finalment li ha aplicat una versió del remei més contundent que de costum, fins que ella s'ha desplomtat en una cadira, sense deixar de gemegar i assenyalant tot el temps la porta que dóna al que en diuen sala de màquines

—climatització, depuradora de la piscina, bombones de gas...

El que José Antonio Bergas, president de la Comunitat Autònoma, ha vist darrere la porta li regira tota la panxa i li'n fa buidar el contingut sense donar-li opció a triar el lloc. El vòmit li esquitxa les sabates italianes i els baixos dels pantalons, unes gotes d'un suc blanquinós li taquen l'americana. I adéu a la corbata Hermès comprada a Madrid al carrer Ortega y Gasset. Déu no ho hauria de permetre, es diu, amb la vaga creença que Déu hauria de ser més considerat amb l'autoritat terrenal. La visió que havia alterat la seva dona i ara li remou a ell mateix cos i ànima és l'obra d'un malvat que no hauria de pertànyer a l'espècie humana.

El primer que veu és el seu moviment. Neguitosos, afaenyosos, apressats, voraços, els cucs blancs es mouen pel cadàver d'un animal que, ho veurà després, no és un conill, és una rata com mai no n'havia imaginada cap de tan grossa. La pudor, ho pressent, se li adherirà a les fosses nasals i no se'n desprendrà mai més. També pressent que aquells cucs retorcent-se i entrunyellant-se, ingerint la podridura de la rata, emborratxats de la seva pudor, formen una imatge d'un dinamisme diabòlic, que s'instal·larà en els seus malsons, que no l'abandonarà ja mai més. ¿Se li pot fer això, al president de la Comunitat Autònoma? ¿No hi ha respecte institucional en aquesta merda de país? Però una nova bavorada d'aquella sentor s'enduu les seves preguntes retòriques.

Tanca la porta i torna a la cuina. La seva dona el mira amb una desesperació derrotada. Es pregunta en silenci si

el seu marit també deu ser com els corruptes que governaren la penúltima legislatura, per a dos dels quals s'han demanat penes de presó. Amb un fil de veu trencadissa, encara li pot parlar:

—¿Per què ens ho fan, això? ¿Què has fet, José Antonio?

En entrar a la redacció d'El Diari, Mateu Llodrà va veure tot de gent —sis periodistes i la secretària de redacció— entorn de la taula d'Andreu Miranda, el director, i pensà, amb un cert alleujament, que ja tornaria un altre dia, demà o la setmana que ve. Però Miranda el va afinar per una esclatxa entre els cossos de dos periodistes i el va cridar:

—Mateu, ivine, que això et divertirà!

Mateu Llodrà va accedir peresosament a afegir-se al rotlle de periodistes. ¿Es divertiria? Ho dubtava. Feia estona ferm que les ocurrències d'aquells joves no el divertien gaire. Havia complit seixanta-cinc anys, l'havien jubilat a l'editorial de Barcelona on treballava, i per la mateixa raó ell pensava nebulosament a jubilar-se de la seva segona activitat, la de columnista d'El Diari. Sentia una difosa necessitat de fer altres coses, no sabia què, però tenia clar que ningú no li hauria de donar pressa. Just feia dues setmanes que s'havia reinstal·lat a Palma, deixant a Barcelona el que havia estat un petit estudi al mateix replà del pis on havia viscut quaranta anys. En realitat, però, ja portava una quinzena d'anys més a Palma que no a Barcelona, tota vegada que el gruix de

la feina podia enllestir-lo per ordinador. En feia una vintena que col·laborava a *El Diari*, però ara trobava que es mereixia almenys un parèntesi per fruir del que en deia —o així ho havia consignat al seu dietari— ataràxia badocant.

Quan s'hagué incorporat al rotlle, Andreu Miranda l'invità a prestar atenció:

—És boníssim, Mateu, escolta-ho. —I va continuar:— Això va ser dimarts, ara fa dos dies. Pobra Elvira Campanario, iquè havia d'anar a pensar que aquell portavins amagués el taüt de la rata morta! Ella sospita cosa, les orelles li xiulen, creu que en José Antonio té una amant o alguna cosa estranya, i per això li va encolomar Rosa Palop de secretària; i per això mateix li controla la correspondència i li obre els regals. Devia cercar una nota, un indicatiu de la identitat del remitent. I aquell cofret de plom tan ben presentat... És clar, degué pensar ella, devia tractar-se del vi més car del món. Va necessitar un martell i una escarpra. I, en obrir-se el cofret, li va pegar un atac de cal déu i mig. Crits que se sentien de l'altre cap de Mallorca, plors, amenaces... un escàndol.

Es va estendre en la descripció de la rata morta i de la rapacitat amb què els cucs se'n donaven un festí. Pobra Elvira, repetia Andreu Miranda, la pudor la va entabanar, va vomitar fins la primera comunió. Detallà fil per randa el seu atac de desesperació i la posterior reacció de José Antonio Bergas, el president.

—Això sembla cosa d'un codi mafiós —apuntà la secretària de redacció.

—Mallorca és Sicília sense morts, ho diu n'Andreu

Manresa. Sí, és cosa de la màfia. De quina, no ho sabem, més ben dit, ho sabem o com a poc tenim sospites amb fonament —Miranda adreçava aquests aclariments a Mateu Llodrà—, però no podem demostrar res que ens permeti la més feble insinuació.

—Tot pot ser insinuat —intervingué Mateu Llodrà per a sorpresa de tots, per a la seva pròpia sorpresa, sobretot.

Se'n penedí a l'instant. Mai no li havien fet cas en cap dels seus suggeriments per dignificar el diari i, no obstant, millorar-ne la divulgació. Sempre el consultaven a partir de fets desgraciadament consumats, i de temps enrere que havia perdut tota esperança de fer per aquell diari alguna cosa més enllà de les seves columnes, si és que encara interessaven a algú.

—¿Tot? —li preguntà el director—. Per exemple, ara mateix, ¿com diries tu que es pot assenyalar algú sense engrunar-te els dits?

Mateu Llodrà prometé castigar-se per haver parlat. Però ara havia de satisfer les expectatives creades, i això li feia una peresa immensa.

—El cofret —digué.

—¿El cofret?

—Dius que és de plom. Hi deu haver hagut d'intervenir algú relacionat amb la indústria funerària.

Tots se'l miraren amb cara de desconcert embadocat. D'entre totes les mirades, Mateu Llodrà sentí que la seva elegia la d'una dona —¿trenta, trenta-cinc anys?—, cabellera d'un ros esvaït i ulls d'un blau plomís. Andreu Miranda

pensà que tal vegada hi havia alguna part de sentit en el comentari de Mateu Llodrà, però en qualsevol cas no li veia cap aplicació immediata. La immediatesa era la seva regla d'or periodística. Per altra banda, Mateu Llodrà tenia fama de viure als núvols. A ulls del director del diari, les propostes del col·laborador sempre tenien un perfum poètic del tot inadequat per a un diari.

L'havia cridat per parlar de la continuïtat de les seves col·laboracions. No entenia ben bé per què, Llodrà tenia el seu públic. Ell trobava els seus articles massa... ¿vaporosos?, sí, vaporosos. Insinua les coses, però no les acaba de dir clarament, confessava Andreu Miranda a la gent de més confiança. La subtilesa no era un valor en el que entenia com a periodisme d'avui. Però encara quedava un públic que se sentia més prop de l'estil de Llodrà que no de la seva concepció del periodisme. Per això l'havia enviat a demanar. I, sobretot, perquè s'hi sentia unit sentimentalment per un filet prim, però resistent. Com de nebot a oncle. I també perquè creia que qualsevol diari de la competència el voldria en el seu quadre de col·laboradors.

Ja s'havia dissolt la tertúlia sobre la rata podrida que algú havia enviat al president del govern regional. Més tard decidiria quin tractament hi donava. Per descomptat, la via insinuada per Mateu Llodrà, la connexió amb la indústria funerària, havia estat descartada automàticament i sense cap explicació.

—Saps per què t'he cridat —digué Andreu Miranda—. Com a jubilat, tindràs molt de temps lliure i hem pensat que

hauries d'incrementar les teves col·laboracions. Ara feies tres columnes setmanals... idè en podries fer una cada dia. Per tu això no significa res, escrius aquests articles en cinc minuts i amb la mà esquerra.

—Observa que no podies començar pitjor, estimat director d'El Diari. ¿M'has fet venir realment per dir-me que no valores l'esforç que em suposa cada escrit? Tornem a començar, Andreu Miranda. Facem com si ara mateix jo acabés d'arribar. Bon dia, Andreu.

—Eh, sí, perdona, tens raó. Bon dia, estimat Mateu Llodrà.

Ara estaven sols en aquella gàbia de vidre que servia de despatx al director del diari. Parlaren una estona llarga. Més ben dit, parlà el director, mentre que el col·laborador mirava de no exterioritzar el seu astorament tímid o la seva franca consternació pels judicis que Andreu Miranda emetia sobre el món en general i sobre el diari en particular. Tot això se'n va en orris, es deia Llodrà, se'n va en orris i no he trobat la manera de fer-los-ho entendre. O ells no em volen escoltar. Sóc vell i per això mateix creuen que la meva experiència no val res, quina paradoxa... ¿Quina experiència és la que té algun valor, aleshores, la d'un al·lot de vint anys? D'altra banda, ¿qui som jo per atorgar valor a les meves opinions? L'experiència no és una regla d'or.

—Bé, deixa'm assentar els olis, posem un mes, i en tornarem a parlar —va provar de resumir Mateu Llodrà—. En realitat, jo pensava dir-te que tinc ganes de deixar-ho anar per una temporada. Estic cansat.

—Però has d'entendre que no podem prescindir de tu —digué el director. A Mateu Llodrà el molestà breument el to de cortesia rutinària d'aquella exageració—. Sobretot, no et deixis temptar per la competència —l'advertí amicalment.

—Saps que aquestes coses no passen. ¿Què llegeixes?

—¿Com, què llegesc? —el director se sentí pillat en trampa.

—No és tan difícil: autor i títol del llibre —la diferència d'edat li permetia un cert to comminatori.

—Ah, parles de llibres... Si vols que et digui la veritat, darrerament vaig tan venut que no tenc temps ni de dormir.

—Ja. Però recorda que llegir és bàsic per a un periodista: és l'única manera d'ampliar la perspectiva sobre el món real. Per cert, ¿com saps això de la rata menjada pels cucs?

—Tenim el nostre confident.

—Sona molt a *Washington Post*. ¿Qui és?

—No... no t'ho puc dir. No és que desconfiï de tu, però...

—¿És un conseller?

—Sí, ¿com ho saps?

—Deu ser en Miquel Bassa, el de Presidència. Adéu, director. Ja parlarem —i va fer mitja volta per anar-se'n.

En Mateu Llodrà encara tornà arrere dues passes per preguntar:

—¿Qui és aquesta senyoreta dels ulls blau gris?

—T'ho diré, però també l'avisaré a ella que no et permeti acostar-t'hi a menys d'un quilòmetre.

—¿I això?

—¿Trobés que a la teva edat t'has d'exposar a quedar en ridícul? —Andreu Miranda el solia provocar lleument amb advertències sobre la seva suposada vida llibertina.

—M'encantaria quedar en ridícul.

—Tu mateix —va dir Andreu Miranda, que, malgrat les diferències que el separaven d'en Llodrà, admirava alguns aspectes de la seva vida, paradoxalment aquells dels quals no sabia més que el que podia deduir a partir de vagues remors—. Sàpigues que el seu nom és Liudmila (li deim Mila) Bokova. Si tinguessis trenta anys menys, podrieu collar: ella és russa i té un punt d'enigmàtica que du els mascles de capoll. Jo m'incloc entre aquests mascles.

Va fixar el nom en l'agenda de la memòria —més tard l'anotaria a la seva llibreta. En dirigir-se cap a la sortida, mirà de cua d'ull na Liudmila, atenta a la pantalla de l'ordinador, i mentalment censurà la grollera reducció d'un nom amb tant de *bouquet*.

En sortir de la redacció, s'adonà que encara sentia nostàlgia de l'olor de les redaccions d'altres temps, l'olor de la tinta dels tallers, del paper acumulat, dels olis de la maquinària; i del tabac, milers de llosques vessant dels cendrers a les taules, o esclafades directament en el trespol; i dels cafès que els periodistes consumien a litres; i dels licors barats. De la suor acumulada a les aixelles dels més bruts. ¿Com puc sentir nostàlgia, es va preguntar, d'aquella ferum?

De tornada cap a ca seva, es va aturar uns moments per contemplar, a la plaça de Joan Carles I, el pas d'una manifestació no gaire nombrosa de treballadors contra el tanca-

ment d'una empresa que l'any passat havia declarat beneficis. Prop de dos-cents treballadors més a l'atur. Les classes mitjanes llenegaven cap a la pobresa i els pobres esdevenien miserables o indigents. Mateu Llodrà ho vivia amb un sentiment descoratjador d'impotència. Feia anys, les coses estaven clares i d'aquella claredat se'n deduïen actituds igualment clares, només intervingudes per circumstàncies particulars, com la por i la covardia. Ara, les llibertats obligaven a una anàlisi molt més acurada dels fets, per destriar-hi la justícia de la injustícia, que compartien territoris i límits gràcies als sofisticats instruments de camuflatge de què s'havien dotat. ¿Per què, es va preguntar, ara tot això em sembla tan anacrònic si en realitat continua fent part de la lluita obrera?

3

Aquesta era la doble pregunta, ¿per què ens ho fan, això?, ¿què has fet, José Antonio? El president li havia girat la cara d'una galtada, la mà balba furiosament disparada des de l'avantbraç, on havia concentrat tota la força disponible en el seu cos. Ella havia gemegat, però uns segons més tard ja s'havia reclòs al dormitori, com un cranc ermità es protegeix en la closca. ¿Què li importava el que havia fet o deixat de fer? Que sortís més amb les amigues, que anés de compres, que fes algun viatge i el deixés en pau.

Tanmateix, aquella doble pregunta s'havia incrustat en algun punt il·localitzable del seu cervell, i era com una d'aquestes estelles minúscules que els mals dentistes de vegades deixaven a la geniva en treure un queixal. No havia obtingut una resposta immediata en plantejar-se la qüestió a primera hora de la tarda, el dia de la rata morta. Ell també s'havia reclòs, com un caragol, al despatx de Presidència, s'hi havia fet servir un plat de peix que finalment no tastà —l'olor de la rata podrida se li havia adherit a les fosses nasals, tal i com havia pressentit al moment de veure-la— i havia donat ordres que no li diguessin res encara que les